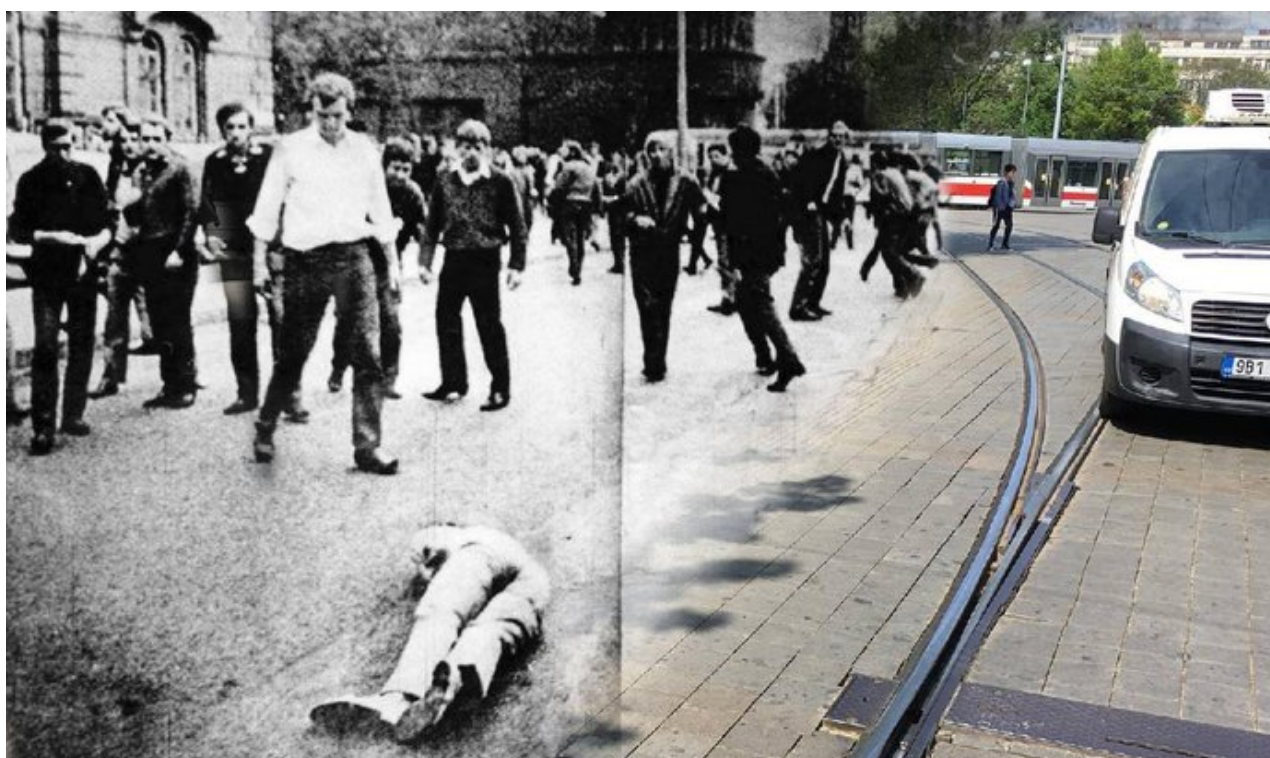
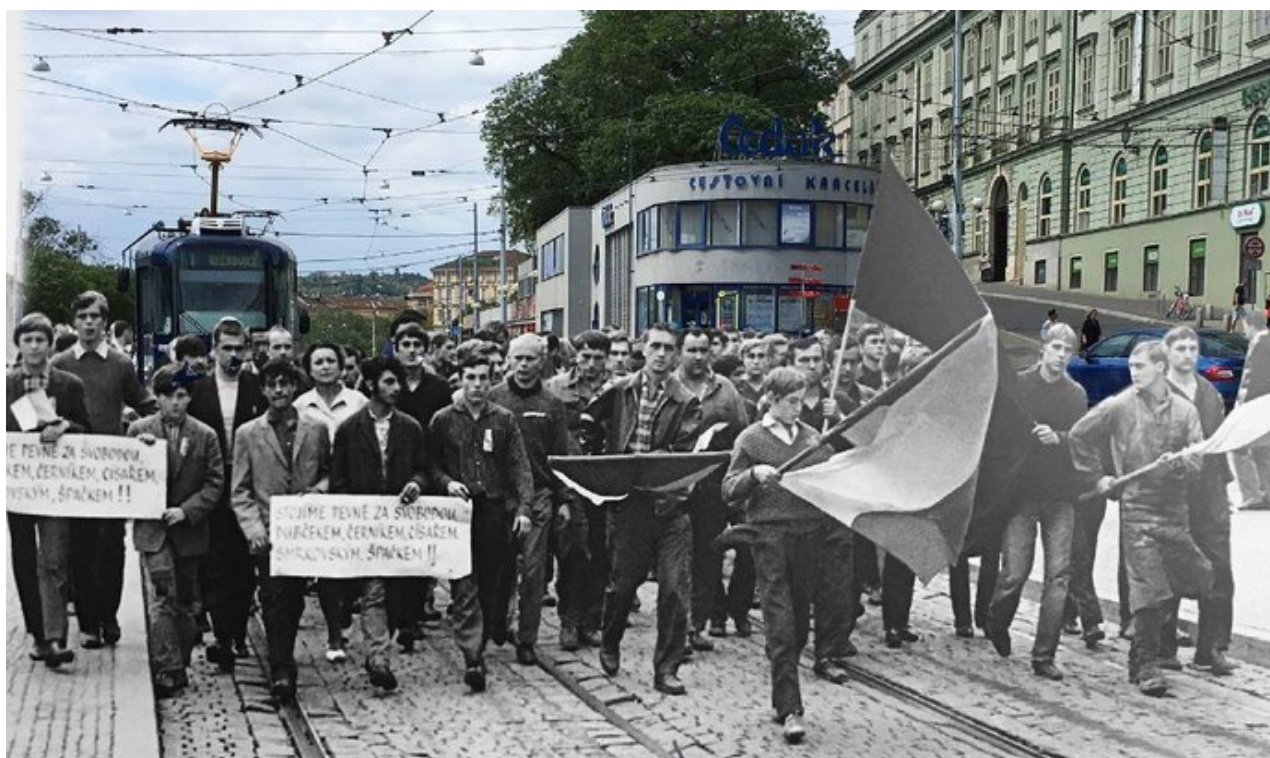

Srpen 1968: Co by se stalo, kdyby tanky nepřijely

e15 e15.cz/nazory-a-analyzy/alternativni-historie-co-by-bylo-kdyby-tanky-v-srpnu-1968-neprijely-1350198

Alternativní historie. Co by bylo, kdyby tanky v srpnu 1968 nepřijely

1/18

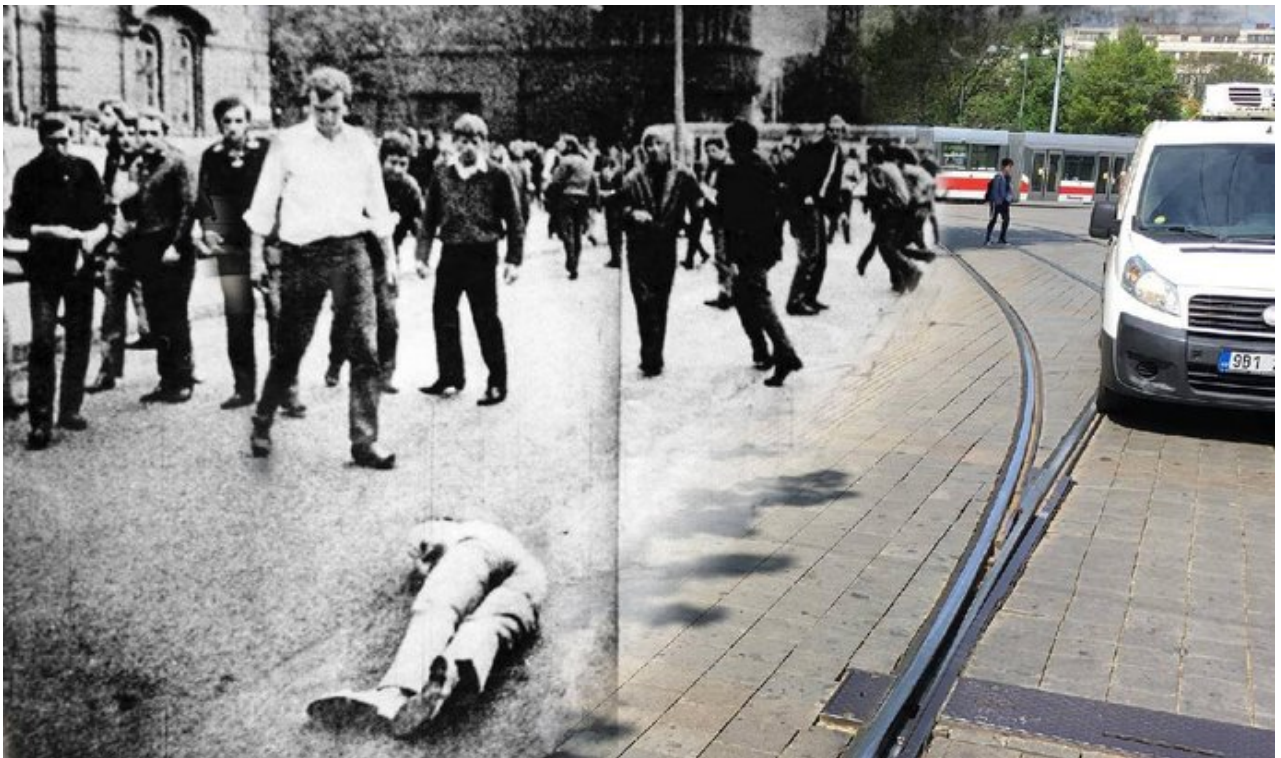

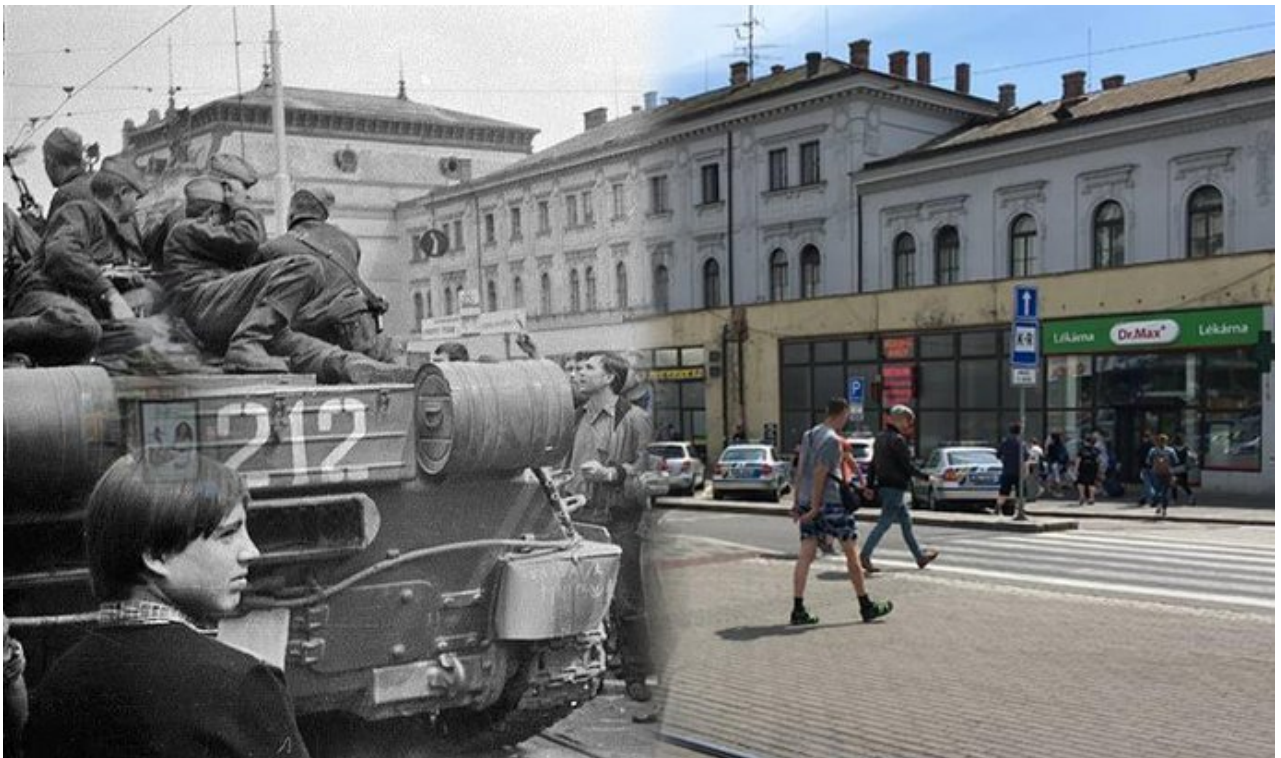

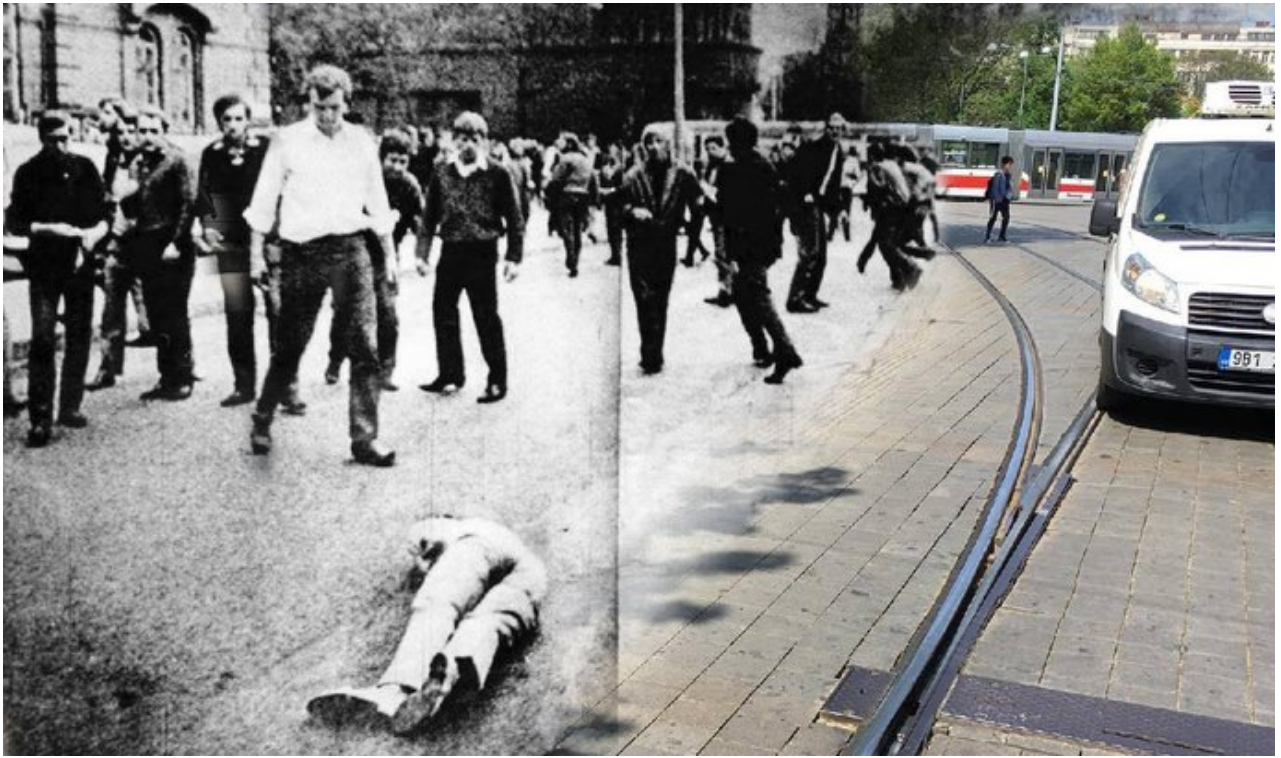

-
-
-
-
-

- 17

fotografií

Otázka, co by se v ekonomicko-politickém slova smyslu dělo, kdyby nedošlo k okupaci Československa 21. srpna 1968, patří mezi ty, na které by hospodářský historik vůbec neměl odpovídat. Žádná

odpověď na „co by, kdyby“ nemůže být totiž ničím jiným než pouhou spekulací. Přesto si tedy zkusme padesát let po oněch událostech pohrát s alternativní historií. Připomínáme úspěšný text, který je platný i v den 52. výročí invaze vojsk Varšavské smlouvy.

Na úvod si připomeňme základní faktické souvislosti: 1) Vývoj v Československu, který nakonec vyústil v legendární pražské jaro 68, byl vývojem především vnitropolitickým a následně geopolitickým.

Otázka ekonomického systému s těmito rozměry tehdejší politiky samozřejmě bezprostředně souvisela, ale byla až sekundární. To potvrzují i oficiální slova, kterými brežněvovský Sovětský svaz a další „spojenci“ okupaci zdůvodnili – tanky do Československa přijely údajně proto, aby zabránily zde hrozící kontrarevoluci.

2) O žádnou kontrarevoluci přitom v tehdejší Československu zcela jistě nešlo. Celý proces uvolnění byl projektován a řízen místní komunistickou stranou, v rámci které tehdy dorostla k nároku na převzetí moci generace svazáků z padesátých let a ta se nyní právě touto cestou k moci tlačila.

Nikdo z těchto komunistů nikdy veřejně neuvažoval o skutečně demokratické soutěži svobodných politických stran ani o liberálním uvolnění podmínek fungování ekonomiky, tedy o skutečném trhu.

[Vše o srpnových událostech roku 1968 najdete zde >>>](#)

Některými i dnes glorifikovaný Ota Šik, od roku 1962 člen Ústředního výboru Komunistické strany Československa, tvůrce tehdejší ekonomické reformy a později v emigraci „třetí cesty“ nechtěl nic více, než pouze přeorganizovat stávající a evidentně nefungující hospodářský systém tak, aby v něm vznikl prostor pro větší osobní zásluhovost, a tedy i zainteresovanost jednotlivce na kvalitě vlastního výkonu.

Žádné soukromé vlastnictví výrobních prostředků, jak se tehdy psalo, žádná privatizace v poválečných letech zestátněného majetku, žádný kapitalismus. Heslem pražského jara byl „socialismus s lidskou tváří“, nic víc, nic méně.

Nyní tedy vstupme na pole čiré spekulace. Tanky koncem prázdnin roku 1968 nepřijíždí a Pražské jaro přerůstá v pražský podzim, proces uvolňování ve společnosti pokračuje. Ta část členů Ústředního výboru Komunistické strany Československa z mladé generace kolem Alexandra Dubčeka, Josefa Smrkovského, Zdeňka Mlynáře, Věňka Šilhána, Václava Slavíka a dalších definitivně přebírá moc a realizuje „Akční program KSČ“ tak, jak byl přijat v dubnu 1968. V duchu tohoto dokumentu, v rámci kterého nebyla ani náhodou zpochybněna vedoucí úloha KSČ ve společnosti a státě (sic!), se tedy postupně provádí výše zmíněná Šikova reforma a v souvislosti s tím se stejně tak postupně začíná ukazovat, že kvadratura kruhu skutečně není možná.

V ekonomickém slova smyslu nesvobodní zaměstnanci a ředitelé de iure i nadále státem vlastněných podniků a případně družstev se sice snaží navazovat tržní vztahy, ale právě proto, že se svobodně

rozhodovat nemohou, trh pouze parodují. Centrální plánovači v čele s Otou Šikem se dál snaží vybalancovat nepředvídatelný vývoj lidských potřeb s předem plánovanými cíli tímto způsobem řízené ekonomiky.

Ale protože jim z logiky systému chybí to nejdůležitější pro jakékoli predikce, totiž reálné a aktuální mikroekonomické a postupně i makroekonomické informace, ty je totiž skutečně schopný generovat jen a pouze svobodný trh a ten ani po roce 1968 v Československu neexistuje, mění se postupně v Sisyfy neschopné překonat osobní ideologické limity.

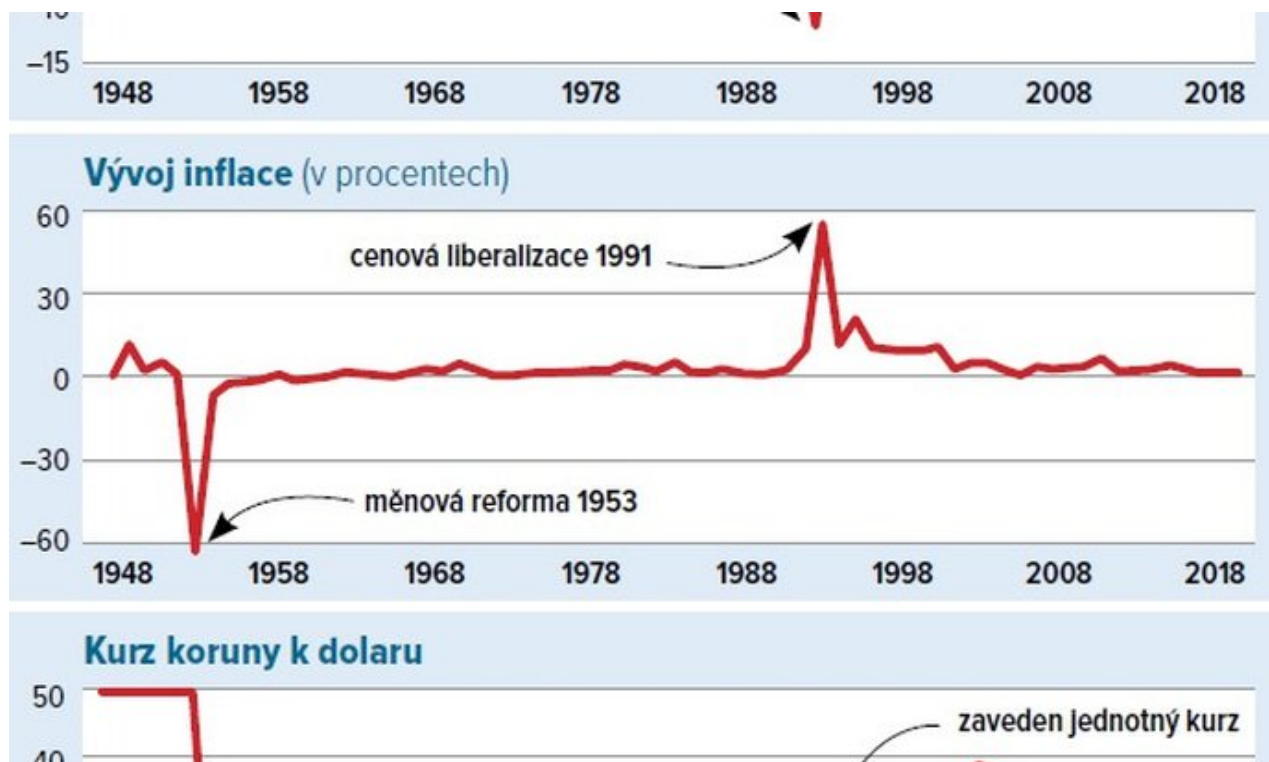
Původní nadšení z reformy ochabuje, ve společnosti se začínají ozývat hlasy zklamání. Mezitím ale naši „komunisté s lidskou tváří“ už museli ze svého úhlu pohledu „umravnit“ všechny radikální společenské živly, jak začínají nazývat jednak o znovuzkříšení usilující sociální demokracii, ale také v rámci obrodného procesu vzniklé politické kluby, jakými byly například KAN nebo K 231.

Ve vnitropolitickém vývoji totiž náhle přituhlo, začalo se kriticky mluvit o podobě dosavadní Národní fronty a o svobodných volbách a „muži jara 68“ si museli vybrat: buď si zachovají lidskou tvář, nebo zůstanou komunisty. Vzhledem k tomu, že prakticky všichni z nich v mladickém revolučním nadšení minimálně souhlasili s kroky svých o generaci starších soudruhů v opravdu drsných padesátých letech, rozmýšlet se dlouho nemuseli.

Velké věci se mezitím dějí na mezinárodním poli. Vývoj v Československu samozřejmě pozorně sledují představitelé druhé generace komunistů u moci ve všech dalších zemích sovětského

bloku. A příklad, který se v Praze ukázal být schůdný, je inspiruje. Možná v Maďarsku, možná v Bulharsku se situace začíná podobat té na přelomu let 1967 a 1968 v Československu. I zde se začíná ve stále méně cenzurovaných veřejných sdělovacích prostředcích snít az emberi arcról szóló szocializmusról resp. за социализма с човешко лице, tedy o socialismu s lidskou tváří.

Ekonomický vývoj na území ČRAutor: E15

Po druhé světové válce vzniklý nárazníkový pás loutkových satelitů na západní hranici sovětského impéria se začíná otřásat v základech. Západ konečně reaguje a připraví pro východo- a středoevropské země něco jako Marshallův plán číslo II. Tehdy se probudí mladí reformní komunisté také v Polsku. Nemohou jinak, vždyť přes všechny ideologický balast dvou minulých desetiletí vždy zůstali především vlastenci a v bezpečném soukromí navíc katolíky. Polské pláň ale stále ještě jsou strategicky nenahraditelnou dálnicí pro sovětskou armádu k nejzápadnější výspě sovětské územní kořisti z války, tedy Německé demokratické republice a v jejím rámci čtvrtině Berlína.

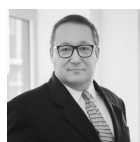
Pokud v té době v Moskvě na „Stalinově stolci“ stále ještě sedí Leonid Iljič Brežněv, který nebyl schopen rázně skoncovat s blouznivým experimentem pražského jara 1968, v některém z moskevských stranických paláců se už zcela jistě začínají scházet „jestřábi“ a navzájem si připomínají potoky ruské krve prolité při osvobozování poloviny Evropy zpod hrůzovlády nacismu. Personální změny na vrcholu kremelské pyramidy moci jsou na spadnutí, svět stojí na prahu jaderné apokalypsy.

Zahraniční

Pellegrini: Srpen 1968 byl snahou postavit se rozdělení světa

---

Finanční kalkulačky 2023

Vyzkoušejte naše kalkulačky a porovnejte vaši mzdu s ostatními obyvateli Česka.

Čistá mzda Ošetřovné Čistý zisk OSVČ Nemocenská Věk odchodu do důchodu Výše důchodu Mateřská Příspěvek na bydlení Rodičovský příspěvek Hypoteční kalkulačka Dlouhodobé ošetřovné Osobní vyměřovací základ Životní pojištění Náhrady mzdy